

[Ministeren for offentlige arbejder]

Forslaget er en genfremsættelse af det forslag, der blev fremsat i 1. samling i folketingsåret 1976-77 og genfremsat i 2. samling samme år.

Lovforslaget har til formål at udbygge mulighederne for at begrænse den varige driftsmæssige forringelse, som kan ramme en landbrugsejendom, der berøres af et stort ekspropriationsanlæg, typisk en motorvej.

Når et sådant anlæg skal gennemføres, må man nødvendigvis beslægtede landbrugsjord og gennemskære marker. En landbrugsejendom, der har måttet afstå jord og har fået en motorvej igennem sit måske ideelt beliggende jordtilliggende, vil derved i mange tilfælde være blevet en mere uhensigtsmæssigt udformet bedrift. Det er klart, at man ved gennemførelsen af et sådant anlæg meget langt tilbage i tiden har haft opmærksomheden henledt på i videst muligt omfang at undgå en sådan forringelse. Allerede jernbaneforordningen af 1845 foreskrev, at man skulle »tage under overvejelse, hvorledes . . . kommunikationen mellem de enkelte grundstykker kunne på hensigtsmæssigste måde bringes i stand«. Der er en lige linie fra denne bestemmelse og til de beslutninger, som i dag træffes om udførelse af landbrugstunneler og andre afhjælpningsforanstaltninger i forbindelse med anlæg af en motorvej eller et andet stort anlæg – foranstaltninger, der kan være bekostelige.

Man har ligeledes på et tidligt tidspunkt været helt opmærksom på, at et mageskifte af afskårne jordstykker mellem berørte ejendomme ville være et virksomt middel til nedbringelse af de ulemper, som påførtes disse ejendomme. Herom siger bemærkningerne til jernbaneforordningen:

»Da der ikke fandtes hjemmel i lovgivningen til at gøre det til pligt for grundejerne at magelægge jordstykker, der ved banens anlæg er fraskårne de respektive jordejendomme, er det fundet rigtigst at søge slige magelæg, såvidt muligt, istandbragte ved landinspektørens og taksatorernes medvirkning, uden at de dog kunne realiseres, når ikke vedkommende dertil give deres samtykke.« Man pålagde således myndighederne en pligt til at søge mageskifte opnået.

Det fremgår heraf, at der intet nyt er i, at man, når et ekspropriationsanlæg skal gennemføres, bestræber sig på i muligt omfang

at placere anlægget på den – set ud fra den enkelte ejendoms synsvinkel – gunstigst mulige måde,

at afhjælpe uundgåelige, driftsmæssige ulemper inden for økonomisk forsvarlige rammer samt

at anvende mageskifte som et nyttigt redskab til at nå dette mål.

Det er denne principielle tankegang med den beskrevne dybe rod tilbage i tiden, der ligger til grund for det foreliggende forslag, der, som nævnt, vil søge at skabe endnu bedre mulighed for, at den gode hensigt kan omsættes i praktiske resultater. Skal jeg kort rubricere de foreslåede ændringer, kan man sige, at den foreslåede ændring i § 13 søger at skabe bedre sikkerhed for, at man ikke bringer unødigt forstyrrelse ind i de bestående forhold, medens udbygningen af § 15 sigter mod at tilvejebringe øgede muligheder for at afhjælpe eller begrænse den driftsmæssige forringelse af en ejendom, som et uundgåeligt indgreb i ejendomsforholdene forårsager.

Det er allerede i dag således, at vejdirektoratet under forberedelsen af et stort vejanlæg skal forelægge projektet for jordfordelingssekretariatet. Det er bestemt administrativt, idet der ikke er nogen i lov fastsat pligt hertil. Nu foreslås det i § 13 at indsætte en bestemmelse om, at anlægsmyndigheden overfor ekspropriationskommissionen skal fremlægge en direkte erklæring fra landbrugsministeriet om jordfordelingsspørgsmålet i dets helhed. Herved fastslås det altså, at en myndighed med særlig sagkundskab i landbrugsforhold skal ind i sagen på et tidligt tidspunkt.

Tilføjelserne til § 15 sigter mod at forbedre mulighederne for at gennemføre en hensigtsmæssig jordfordeling, idet man efter forslaget i begrænset omfang skal kunne gøre dette uden samtykke fra de pågældende ejere. Det skinner igennem de bemærkninger til jernbaneforordningen, som jeg citerede før, at gennemførelse af sådanne regler nok allerede i 1845 ikke har været forordningens forfattere fremmed, men man blev dog stående ved kun at pålægge myndighederne en pligt til at virke for en fornuftig mageskifteordning.

Ekspropriationslovskommissionen, der afgav sin første betænkning i 1963, behandlede spørgsmålet ret indgående, men blev faktisk stående ved ordningen fra 1845, og det